

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף י

הכותים הם אומה שהביא סנחריב מארץ 'כותה' לשומרון (כמובא בספר מלכים). הכותים התגיירו מחמת שפחדו מהאריות שה' שלח בהם, ונחלקו התנאים האם הם גירי אמת או שהם 'גירי אריות' (= שהתגיירו רק מפחד האריות ואינם גרים כלל). בתקופות מאוחרות יותר בדקו חכמים אחריהם ומצאו שיש להם דמות יונה בהר גריזים להם היו עובדים, ומאז הם נחשבים כגויים גמורים.

משנתנו עוסקת לדעה שהם גירי אמת (לפני שמצאו להם את היונה).

משנה: כל גט: כל שטר שיש עליו חתימה של עד כותי, פסול, לפי שהם חשודים על עדות שקר.

חוץ מגיטי נשים וכו': יבואר בגמ'.

גמרא: מצת כותי: מצה שנאפתה ע"י כותי מותר לאוכלה בפסח ואנו לא חוששים שמא החמיצה, וכן יוצאים בה ידי חובה בלילה הראשון של פסח (= בלילה הראשון יש חובה לאכול 'מצה שמורה' כלומר שעשו אותה לשם מצוות מצה). זוהי דעת ת"ק.

לדעת רבי אלעזר - אסור לאוכלה בל הפסח, לפי שאנו חושדים בהם שמא החמיצה.

ולדעת רשב"ג - אפילו מצווה שהיא רק מדברי סופרים הכותים החזיקו בה יותר מישראל, ואנו סומכים עליהם.

קושיא: מני וכו': כדעת מי מהתנאים הנ"ל אפשר להעמיד את משנתנו שהאמינה להם בכל השטרות חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים? אם תאמר כדעת ת"ק, והרי אפשר לסמוך עליהם בכל השטרות ולא רק בגיטי נשים ושחרורי עבדים, לפי שהם לא חשודים לעבור על איסור תורה. ואם תאמר כדעת רבי אלעזר, והרי אי אפשר

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

לסמוך עליהם אפילו בגט אשה. ואם תאמר כרשב"ג, אם הם החזיקו בהלכות גיטין ושטרות הרי שאפשר לסמוך עליהם בכל השטרות, ואם הם לא החזיקו בזה הרי שאפילו בגט אשה אי אפשר לסמוך עליהם.

וכי תימא: ואם תאמר שמשנתנו כדעת רשב"ג, אלא שהם החזיקו בהלכות גיטין ושחרורים אבל לא החזיקו בהלכות שאר שטרות, זה אי אפשר לומר, שא"כ מדוע משנתנו הכשירה את השטר כשיש שם עד אחד כותי (= כלשון המשנה - 'כל גט שיש עליו עד כותי') ועד אחד ישראל, אבל לא הכשירה כשיש בו שני עדים כותים, ומדוע אמר רבי אלעזר (= לא התנא רבי אלעזר אלא האמורא ר' אלעזר בן פדת) שבגט אשה הכשירו רק כשיש בו עד כותי אחד (ואחד ישראל) אבל לא כשיש בו שני עדים כותים.

תירוץ: לעולם רבי אלעזר: באמת משנתנו כדעת רבי אלעזר הסובר שהם חשודים לעבור על המצוות, אלא שמשנתנו עוסקת במקרה שהעד הישראלי השני חתם מתחת לכותי, שאם הכותי לא היה 'כותי חבר' (= מדקדק במצוות) לא היה הישראלי נותן לו לחתום לפניו, וכיון שהוא נתן לו לחתום לפניו הרי מוכח שמדובר בכותי שאפשר לסמוך עליו.

קושיא: אי הכי: א"כ גם בשאר שטרות נסמוך על הכותי כיון שהוא חתם לפני הישראלי?

אלא בהכרח שהטעם שבשאר שטרות אין חתימת הישראלי מתחת לכותי אומרת שהכותי הוא כותי חבר, לפי שאנחנו אומרים שבאמת הישראלי חתם ראשון, אלא שהוא השאיר רווח מעליו למי שמבוגר ממנו, כגון שהישראלי ראה את העדות יחד עם ישראלים אחרים זקנים ממנו ויחד עם הכותי, וכשהישראלי הזה חתם תחילה הוא חשב שבעל השטר יחתים יחד אתו את אחד מהישראלים הזקנים, ולכן חתם בתחתית השטר כדי להשאיר מעליו מקום לאחד הזקנים, ואח"כ בא בעל השטר והחתים את הכותי מעליו, ואין בזה ראייה שהכותי חתם לפניו, וכמו כן בגיטי נשים אין חתימת הישראלי מתחת לכותי אומרת שהכותי חתם לפניו והוא כותי חבר.

א"כ נשאר קשה מדוע משנתנו מכשירה חתימת עד כותי בגיטי נשים ושחרורי עבדים?

תירוץ: א"ר פפא זאת אומרת: משנתנו שמכשירה כותי בגט ופוסלת אותו בשאר שטרות משמיעה לנו שעדי גט אשה חותמים יחד אחד בפני השני, ולכן בהכרח שהישראל ראה שהכותי חותם למעלה והוא חתם למטה, וזה סימן שהכותי הוא 'כותי חבר' שלולא כן הוא לא היה נותן לו לחתום לפניו, ולכן אנו מכשירים עד כותי בגט אשה. אבל בשאר שטרות הם יכולים לחתום זה שלא בפני זה, ולכן יש לחשוש שמא הישראל חתם ראשון אלא שהוא השאיר רווח מעליו למי שמבוגר ממנו, ולא ידע שאח"כ יחתימו את הכותי מעליו, ולכן לא מכשירים עד כותי בשאר שטרות.

מאי טעמא? מדוע בגט לא חותמים זה בלא זה?

גזירה משום כולכם: למדנו במשנה לקמן (ס:) - בעל שאמר לעשרה אנשים 'כתבו גט לאשתי', אחד כותב וכולם חותמים, ואם לא חתמו כולם הגט פסול, לפי שהדבר תלוי בקפידתו של הבעל וכיון שהקפיד שכולם יחתמו אין זה גט אלא אם יחתמו כולם. ע"כ המשנה לקמן. ולכן תקנו שאפילו במקרה שהבעל לא אמר שכולם יכתבו, על כל העדים להיות יחד בשעת החתימה.

חוזרים לדברי רבי אלעזר לעיל (= האמורא ר' אלעזר בן פדת) שאמר שלא הכשירו בגט אשה ובשטר שחרור אלא עד כותי אחד בלבד (ואחד ישראל), אבל שני כותים פסול:

גופא אמר רבי אלעזר... תנינא: והרי כבר משנתנו אמרה 'כל גט שיש עליו עד כותי פסול' ומה ר' אלעזר בא לחדש לנו?

תשובה: אי ממתניתין: ממשנתנו לבד היינו יכולים לחשוב שאפילו שני כותים כשרים בגט, ומה שהמשנה אמרה 'עד כותי' בלשון יחיד זה כדי להשמיע לנו ששאר שטרות כ"כ חמורים שאפילו עד כותי אחד פסול בהם, לכך אמר רבי אלעזר שלא הכשירו בגט אשה ובשטר שחרור אלא עד כותי אחד בלבד, אבל שני כותים פסול.

קושיא: ותרי לא? וכי גט אשה שחתומים בו שני כותים אינו כשר?

והא קתני: והרי המשנה אומרת 'מעשה... והיו **עדי עדי כותים** והכשיר', הרי שאף שני עדים כותים כשר.

אביי מתרץ: יש לגרוס במשנה 'עדי' בלשון יחיד, וא"כ הגט שהכשיר ר"ג היה גט שהיה חתום בו כותי אחד.

רבא מתרץ: באמת היו חתומים בו שני כותמים, אלא שר"ג חולק על ת"ק וסובר שאף אם חתומים בו שני כותמים כשר, יש חסרון מילים במשנה וכך צריך לגרוס: 'ורבן גמליאל מכשיר בשנים, ומעשה נמי (= וכן היה מעשה) שהביאו לפני רבן גמליאל...'

משנה: כל השטרות הנעשים בכתי דינים קבועים של הגויים אע"פ שהעדים החתומים בשטרות הם גויים, השטרות כשרים, חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים.

ר"ש אומר: גם גיטי נשים ושחרורי עבדים כשרים, ולא הוזכרו בבית המדרש לפסול אלא כשהם נעשו ע"י גוי הדיוט שאינו דיין. ויבואר בגמ'.

גמרא: קא פסיק ותני: התנא של המשנה פסק ושנה 'כל השטרות כשרים' כשחתומים בו עכו"ם, ולא חילק בין שטרות מכר לשטרות מתנה.

קושיא: בשלמא מכר: בשלמא שטרות מכר מובן למה הם כשרים, לפי שהקרקע לא נקנית ע"י השטר אלא במעות, שברגע שהקונה נתן למוכר את המעות לפני דיני העכו"ם אז הוא קנה את הקרקע, והשטר הוא רק ראיה בעלמא שהמוכר לא יאמר מכרתי ולא קיבלתי מעות, ובזה הם נאמנים, שאם הקונה לא היה נותן למוכר מעות הם לא היו מקלקלים את שמם וכותבים לקונה שטר על מכירה שלא היתה.

אלא מתנה: אבל מדוע שטר מתנה כשר? והרי מקבל המתנה קונה את המתנה ע"י מסירת השטר, והשטר הזה הוא 'חספא בעלמא' כלומר נחשב כמו חתיכת חרס ואין לו שום משמעות, ואיך הוא קונה על ידו את המתנה?

שמואל מתרץ: 'דינא דמלכותא דינא', כלומר לחוקי המלכות של העכו"ם יש תוקף גם בדיני ישראל, וכיון שלשטר מתנה יש תוקף חוקי בדיני העכו"ם לכן הוא כשר.

תירוץ נוסף: ואב"א (= ואיבעית אימא): צריך לגרוס במשנה - 'חוץ מכגיטי נשים', כלומר כל השטרות העולים בערכאות של עכו"ם... כשרים חוץ מכל השטרות הדומים לגיטי נשים, שכשם שבגיטי נשים כיון שהדבר נעשה ע"י השטר לכן הגיטין הנעשים בערכאות שלהם פסולים, כך בשאר שטרות שהדבר נעשה ע"י השטר כגון שטר מתנה פסולים.